

5 TEMMUZ 2006 TARİHLİ ARACI ELİNDE BULUNDURULAN MENKUL KIYMETLERE İLİŞKİN BELİRLİ HAKLARA UYGULANACAK HUKUK HAKKINDA LAHEY SÖZLEŞMESİ*

Çev: Cihan GÖNEN** / Ayça ÇALIŞKANÖZTÜRK**

Melis ERCAN*** / Merve SERDAROĞLU***

Merve Dilan ANSEN*** / Alper AKGÜL****

Gonca AÇICI

Bu Sözleşme'yi imzalayan devletler,

Büyük ve giderek genişleyen bir küresel mali piyasada, artık çoğunlukla takas ve hesaplama sistemleri veya diğer araçlar yoluyla tutulan menkul kıymetlere uygulanacak hukuk bağlamında hukuki belirlilik ve öngörülebilirliği sağlama ihtiyacının farkında olarak,

Uluslararası sermaye akışını ve sermaye piyasalarına erişimi kolaylaştırmak yolunda, hukuki ve sistemik risk ile buna bağlı olarak aracı elinde bulundurulan menkul kıymetleri içeren sınır ötesi işlemlere ilişkin masrafların azaltılmasının öneminin bilincinde olarak,

Aracı elinde bulundurulan menkul kıymetlere uygulanacak hukuk hakkında, ekonomik gelişmişlik açısından her düzeydeki devlete faydalı olacak ortak kurallar koymayı arzulayarak,

Aracılarla yapılan hesap sözleşmelerince belirlenen “İlgili Aracının Bulunduğu Yer Yaklaşımı” (PRIMA)’nın gerekli hukuki belirlilik ve öngörülebilirliği sağladığını kabul ederek,

Bu hususta bir Sözleşme akdetmeye karar vermiş ve aşağıdaki hükümlerde anlaşılmıştır:

* Sözleşmenin İngilizce metni için; Convention On The Law Applicable To Certain Rights In Respect Of Securities Held With An Intermediary: Concluded 5 July 2006, http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=72.

** Av., Ankara Barosu.

*** Stj. Av., Ankara Barosu.

**** Ar. Gör., Polis Akademisi

BÖLÜM 1. TANIMLAR VE UYGULAMANIN KAPSAMI

Madde 1. Tanımlar ve Yorum

1. Bu Sözleşme’de -

a. “*menkul kıymetler*” hisse senedi, bono ile diğer finansal araçlar veya finansal değerler(nakit dışında), yahut bunlara dair bir menfaati,

b. “*menkul kıymet hesabı*” bir aracı tarafından tutulan ve menkul kıymetlerin alacak veya borç olarak kaydedilebileceği hesabı,

c. “*aracı*” işin veya başka bir olağan faaliyetin seyri sırasında başkaları namına veya başkası namına ve kendi hesabına menkul kıymet hesapları tutan ve bu sıfatla hareket eden kişiyi,

d. “*hesap sahibi*” aracı tarafından namına menkul değerler hesabı tutan kişiyi,

e. “*hesap sözleşmesi*” menkul kıymet tutan ilgili aracı ile menkul kıymet hesabına ilişkin olarak yapılan sözleşmeyi,

f. “*aracı elinde bulundurulanan menkul kıymet*” hesap sahibinin, menkul kıymet hesabına alacak olarak kaydedilen menkul kıymetten kaynaklanan haklarını,

g. “*ilgili aracı*” hesap sahibi adına menkul kıymet hesabını tutan aracıyı,

h. “*tasarruf*” bir sıfatın doğrudan veya menkul kıymet yoluyla mülkiyet hakkının devrini ve zilyedi olunan veya olunmayan menkul kıymet getirisinin ferağını,

i. “*tekâmül*” bir tasarrufun, o tasarrufa taraf olmayan kişilere karşı muteber hale getirilmesi için gerekli işlemlerin tamamlanmasını,

j. “*ofis*” aracıya ilişkin olarak, yalnızca geçici olması düşünülen işyerleri ile aracı dışındaki diğer kişilerin işyerleri hariç olmak üzere, aracının faaliyetlerini yürüttüğü işyerini,

k. “*aciz işlemleri*” borçlunun malvarlığı ve faaliyetlerinin yeniden yapılandırılması veya tasfiyesi amacıyla mahkeme veya diğer yetkili makam vasıtasıyla kontrol ve denetimine ilişkin geçici işlemleri de kapsayan kolektif adli veya idari işlemleri,

l. “*aciz hali yöneticisi*” uygulanan iflas hukuku izin verdiği hallerde zilyet olan borçlu da dâhil olmak üzere, ihtiyati olsun veya olmasın,

yeniden yapılandırma veya tasfiyenin idaresiyle yetkili kılınan kişiyi,

m. “çok birimli devlet” içinde madde 2 (1)’de belirtilen hususlara dair kendi hukuk kuralları olan iki veya daha fazla bölgesel birimli devleti,

n. “yazı” ve “yazılı” maddi veya başka bir halde bulunup sonradan maddi hale getirilebilecek olan bilgi kaydını (uzaktan iletişim yoluyla iletilenler dahil)

ifade eder.

2. Bu Sözleşme anlamında, aracı elinde bulundurulan menkul kıymetler üzerinde yapılan tasarruflar

a. menkul kıymet hesabı üzerindeki bir tasarrufu,

b. hesap sahibinin aracısı lehine yapılan bir tasarrufu,

c. menkul kıymet hesabının tutulma ve işletilmesi ile bağlantılı bir iddiaya ilişkin olarak hesap sahibinin aracısı lehine tesis edilen hapis hakkını,

içerir.

3. Bir kişi aşağıdaki sebeplerin varlığında,

a. menkul kıymet ihraçcısı namına çalışan bir devir acentası veya kayıt memuru olarak hareket ediyorsa;

veya

b. yönetici, acenta, veya bundan başka tamamen idari bir sıfat ile namına hareket ettiği diğer kişiler adına bir aracı tarafından tutulan menkul kıymet hesabına alacak olarak kaydedilen menkul kıymetlerin detaylarını kendi defterlerine kaydediyorsa,

bu Sözleşme anlamında aracı sayılamaz.

4. Paragraf (5) saklı kalmak kaydıyla bir kişi, merkezi menkul kıymet depozitörü sıfatıyla tuttuğu ya da bunun dışında menkul kıymet hesaplarına deftere kayıt yoluyla devredebildiği menkul kıymet hesabına yatırılan menkul kıymetlere ilişkin olarak, bu sözleşme uyarınca aracı sayılır.

5. İhraçcının kayıtlarında veya ihracçıya nazaran ilk kayıt hakkı tesis eden diğer kayıtlardaki bu tür menkul kıymetleri muhafaza ve

devir sistemini işletme yetkisini haiz bir kişinin tuttuğu menkul kıymet hesaplarına yatırılmış olan menkul kıymetler hakkında, bu menkul kıymetlerin hukukuna uygun olarak çıkarıldığı akit devlet, bu sistemi işleten kişiyi bu sözleşme anlamında aracı kabul etmediğini herhangi bir tarihte beyan edebilir.

Madde 2. Sözleşmenin ve Uygulanacak Hukukun Kapsamı

1. Bu Sözleşme, aracı elinde bulundurulan menkul değerlere ilişkin olarak aşağıdaki hususlara uygulanacak hukuku belirler:

a. bir menkul kıymet hesabına alacak olarak kaydedilen menkul kıymetten doğan hakların aracıya ve üçüncü kişilere olan hukuki etkileri ve mahiyeti,

b. aracıda saklanan menkul kıymetlerin tasarruf işlemlerinin aracıya ve üçüncü kişilere olan hukuki etkileri ve mahiyeti,

c. aracıda saklanan menkul kıymetlerin tasarrufunun (varsa. tekmül şartları,

d. bir kişinin, aracı elinde bulundurulan menkul kıymet üzerindeki menfaatinin sona erip ermediği veya başka bir kişinin menfaati üzerinde önceliği olup olmadığı,

e. aracının elinde tuttuğu menkul kıymetler üzerindeki bir menfaat hakkında, hesap sahibi veya hesap sahibinden başka menkul kıymete dair bir menfaate sahip olduğu iddiası bulunan kişiye karşı, eğer varsa, yükümlülükleri,

f. aracı elinde bulundurulan bir menkul kıymet üzerindeki menfaatin tahakkuku için, eğer varsa, gerekli şartlar,

g. aracı elinde bulundurulan menkul kıymetlere ilişkin bir tasarrufun, temettü, irat ile diğer dağıtılanlar veya itfa, satış ile diğer gelirler üzerinde hak sahibi olmayı kapsayıp kapsamadığı.

2. Menkul kıymet hesabındaki menkul kıymetlerin alacak olarak kaydından doğan haklar, paragraf (1)(a)'ya göre akdi olarak nitelense bile, bu Sözleşme, aracı elinde bulundurulan menkul kıymet üzerindeki bir menfaat veya bir tasarrufa ilişkin Paragraf (1)'de sayılan meselelere uygulanacak hukuku belirler.

3. (2). paragraf saklı kalmak kaydıyla, bu Sözleşme -

a. bütünüyle akdi veya bütünüyle şahsî hak ve yükümlülükler olmaları şartıyla, menkul kıymet hesabına alacak olarak kaydedilen menkul kıymetlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerle,

b. tarafların, aracıda tutulmakta olan menkul kıymetin tasarrufuna dair akdî veya diğer şahsî hak ve yükümlülüklerle veya

c. menkul kıymetin hamili veya herhangi bir diğer kişi ile ilişkili olsun olmasın, menkul kıymet ihraçcısı veya ihraçcının kayıt görevlisi yahut transfer acentasının hak ve yükümlülüklerine

uygulanacak hukuku belirlemez.

Madde 3. Uluslararası Nitelik

Bu Sözleşme, farklı devletlerin hukukları arasında bir seçim yapılmasını içeren tüm durumlarda uygulanır.

BÖLÜM 2.

UYGULANACAK HUKUK

Madde 4. Ana Kural

1. Madde 2 (1)'de belirlenen tüm hususlara, hesap sözleşmesinde açıkça başka bir devletin yürürlükteki hukuku kararlaştırılmamışsa hesap sözleşmesi için açıkça seçilen hukuk madde 1 (2) için de uygulanır. Bu hükme uygun olarak belirlenen hukukun uygulanabilmesi için, Sözleşme anında ilgili aracının o devlette bir ofisinin bulunması gerekir.

Bu ofis –

a. ilgili aracının tek başına veya diğer işyerleri ile yahut o devlette ya da başka bir devlette ilgili aracı adına hareket eden diğer kişiler ile beraber–

i. menkul kıymet hesaplarının girdilerini yapan veya takip eden;

ii. aracı elinde bulundurulan menkul kıymetlere ilişkin ödemeleri veya kurumsal faaliyetlerde bulunan;

veya

iii. başkaca, menkul kıymet hesabı tutan veya bu alanda diğer olağan faaliyetler yürüten;

veya

b. o devlette menkul kıymet hesapları tuttuğu, bir hesap numarası, banka kodu veya diğer ispat vasıtalarıyla tespit edilmiş; bir ofis olmalıdır.

2. Aşağıdaki hallerde bir ofis, Paragraf (1)(a. bağlamında menkul kıymet hesabı tutma işi veya bu alanda diğer olağan faaliyetler yürütüyor sayılmaz:

a. salt, menkul kıymet hesap defterlerinin tutulması veya bu hesaplara ilişkin bilgi işlem faaliyetlerini destekleyen teknolojinin bulunduğu yer olması sebebiyle;

b. salt, hesap sahipleri ile yapılan telefon görüşmelerinin yürütüldüğü merkezlerinin bulunduğu veya işletildiği yer olması sebebiyle;

c. salt, menkul kıymet hesaplarına ilişkin posta faaliyetlerinin organize edildiği, yahut dosya veya arşivin bulunduğu yer olması sebebiyle;

veya

d. menkul kıymet hesaplarının açılışı ve muhafazasına ilişkin olanlar dışında yalnızca temsili veya idari görevler ile uğraşarak ve bir hesap sözleşmesine taraf olmak için herhangi bir bağlayıcı karar verme yetkisi bulunmuyorsa.

3. Belli bir aracının menkul kıymet hesabını hesap sahibi adına kendi kayıtları üzerinden takip edip etmediğine bakılmaksızın, hesap sahibinin tasarrufları bakımından bu sözleşme anlamında,

a. bu aracı, ilgili aracıdır.

b. hesap sahibi ile o aracı arasındaki hesap sözleşmesi, ilgili hesap sözleşmesidir.

c. Madde 5 (2) ve (3) anlamında menkul kıymet hesabı, tasarruftan hemen önce menkul kıymetlerin alacak olarak kaydedildiği menkul kıymet hesabıdır.

Madde 5. Tamamlayıcı Kurallar

1. Eğer uygulanacak hukuk madde 4 ile belirlenmemiş, ancak ilgili aracının belirli bir ofis vasıtasıyla hesap sözleşmesine taraf olduğu açık ve tereddüde yol açmayacak şekilde bir yazılı hesap sözleşmesinde belirtilmişse, madde 2 (1)'de belirtilen tüm hususlara uygulanacak hukuk, o ofisin, madde 4 (1)'nin ikinci cümlesinde belirlenen şartı sağlaması koşuluyla, o an bulunduğu ülkede veya çok birimli devletin bölgesel biriminde yürürlükte olan hukuktur. Bir hesap sözleşmesinde, ilgili aracının Sözleşme'ye belirli bir ofis vasıtasıyla taraf olduğunun açık ve tereddüde yol açmayacak şekilde belirlenmesinde, aşağıdaki-lerin hiç biri dikkate alınmayacaktır-

a. ihbarlar ve sair belgelerin ilgili aracıya mezkûr ofisinde tebliğ edilebileceğine veya tebliğ edilemeyeceğine dair bir hüküm,

b. ilgili aracıya karşı açılacak davaların belli bir ülkede veya çok birimli devletin bir bölgesel biriminde açması gerektiğine veya açabileceğine dair bir hüküm,

c. herhangi bir beyan veya sair belgenin ilgili aracı tarafından bu ofisten sağlanması gerektiğine veya sağlanabileceğine dair bir hüküm,

d. herhangi bir hizmetin ilgili aracı tarafından bu ofisten sağlanması gerektiğine veya sağlanabileceğine dair bir hüküm,

e. herhangi bir operasyon veya görevin ilgili aracı tarafından bu ofiste sürdürülmesi gerektiğine veya sürdürülebileceğine yahut gerçekleştirilmesi gerektiğine veya gerçekleştirilebileceğine dair bir hüküm.

2. Eğer uygulanacak hukuk paragraf (1) uyarınca belirlenmemiş ise, bu hukuk, ilgili aracının yazılı hesap sözleşmesine taraf olduğu anda böyle bir Sözleşme mevcut değilse, menkul kıymet hesabının açıldığı anda hangi devletin veya çok birimli devletin hangi bölgesel biriminin kanunlarına göre tüzel kişilik kazanmış veya kurulmuş bulunuyor ise, orada yürürlükte olan hukuktur. Ancak, eğer ilgili aracı, çok birimli devletin bölgesel birimlerinden birinin değil de, o çok birimli devletin kendisinin hukukuna göre tüzel kişilik kazanmış veya kurulmuş ise, uygulanacak hukuk, ilgili aracının yazılı hesap sözleşmesine taraf olduğu andaki veya böyle bir Sözleşme yoksa menkul kıymet hesabının açıldığı andaki işyerinin bulunduğu, veya ilgili aracının birden çok işyeri olması halinde esas işyerinin bulunduğu çok bi-

rimli devletin o bölgesel biriminde yürürlükte olan hukuktur.

3. Eğer uygulanacak hukuk paragraf (1) veya paragraf (2) uyarınca belirlenmemiş ise, bu hukuk, ilgili aracının yazılı hesap sözleşmesine taraf olduğu andaki veya böyle bir sözleşme yoksa menkul kıymet hesabının açıldığı andaki işyerinin, veya ilgili aracının birden çok işyeri olması halinde esas işyerinin bulunduğu devletin veya çok birimli devletin bölgesel biriminin hukukudur.

Madde 6. Dikkate Alınmayacak Unsurlar

Bu Sözleşme kapsamında uygulanacak hukukun belirlenmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınmayacaktır -

a. menkul kıymet ihraççısının tüzel kişilik kazandığı veya kurulduğu yahut yasal merkezinin veya kayıtlı ofisinin, merkezi idaresinin veya işyerinin veya esas işyerinin bulunduğu yer,

b. menkul kıymetleri temsil veya ispat eden menkul değer belgelerinin bulunduğu yer,

c. menkul kıymet ihraççısı veya menkul kıymetleri saklayanlar tarafından ihraççı adına kayıtların tutulduğu yer,

d. ilgili aracı dışında başka herhangi bir aracının bulunduğu yer.

Madde 7. Uygulanacak Hukukun Değişmesinde Hakların Korunması

1. Bu Madde, hesap sözleşmesinin bu Sözleşme kapsamında uygulanacak hukukta değişiklik yapması durumunda uygulanır.

2. Bu Maddede,

a. “*yeni hukuk*” değişiklikten sonra bu Sözleşme gereğince uygulanan hukuku ifade eder,

b. “*eski hukuk*” değişiklikten önce bu Sözleşme gereğince uygulanan hukuku ifade eder.

3. Paragraf (4) saklı kalmak kaydıyla, yeni hukuk madde 2(1)’de belirtilen tüm hususlara uygulanır.

4. Eski hukukun uygulanmasına, hukuk değişikliğine rıza gösteren şahıs dışında, aşağıdaki hallerde devam edilecektir:

a. uygulanacak hukukun değiştirilmesinden önce doğmuş olan, aracı kurum elinde bulundurulan menkul kıymet üzerindeki bir menfaatin mevcudiyetine ve yetkili hukuk değişikliğinden önce yapılmış olan menkul kıymetlerle ilgili tasarrufların tekâmülüne,

b. uygulanacak hukukun değiştirilmesinden önce doğmuş olup, aracı elinde bulundurulan menkul kıymete dair olan bir menfaat bakımından –

i. uygulanacak hukukun değiştirilmesinden önce yapılmış olan bu menkul kıymetlere ilişkin tasarrufla ilgili menfaatin ilgili aracıya ve bir tarafa karşı hukuki mahiyeti ve etkileri;

ii. uygulanacak hukukun değiştirilmesinden sonra bu menfaatin, menkul kıymetleri haczettiren kişi bakımından hukuki mahiyeti ve etkileri;

iii. Madde 2 (1)'de belirtilen tüm hususların, hukukun değiştirilmesinden sonra başlayan aciz işlemlerindeki aciz hali yöneticisi açısından tespiti;

c. hukukun değiştirilmesinden önce menfaatleri doğmuş olan taraflar arasındaki öncelik.

5. Paragraf (4) (c), eski hukuk uyarınca doğan fakat yeni hukuka göre tekâmül eden menfaattteki önceliğe yeni hukukun uygulanmasına engel değildir.

Madde 8. Aciz Hali

1. Aciz işlemlerinin başlamasına bakılmaksızın, bu Sözleşme gereğince uygulanacak hukuk, Aciz işlemlerinin başlamasından önce meydana gelmiş olan madde 2 (1)' de sayılan bütün hususlara uygulanır.

2. Bu Sözleşme aşağıdaki hususlar dahil maddî veya usulü aciz hali kurallarının uygulanmasını etkilemeyecektir. Bu kurallara aşağıdakiler dahildir:

a. alacağın sıra dereceleri veya bir imtiyaz olarak tasarrufun iptali veya alacaklıların hileli transferleri veya

b. aciz hali işlemlerinin başlamasından sonra hakların kabul edilmesini içeren hükümlerin uygulanması.

BÖLÜM 3. GENEL HÜKÜMLER

Madde 9. Sözleşmenin Genel Olarak Uygulanması

Bu Sözleşme, uygulanacak hukukun akit devletlerden birinin hukuku olup olmadığına bakılmaksızın uygulanır.

Madde 10. Kanunlar İhtilâfı Kuralları İstisnası (Renvoi/Atıf)

Bu Sözleşme’de, “*hukuk*” terimi, kanunlar ihtilâfı kuralları dışında bir devlette yürürlükte olan hukuk anlamında kullanılmaktadır.

Madde 11. Kamu Düzeni ve Milletlerarası Nitelikli Emredici Kurallar

1. Bu Sözleşme uyarınca yetkili kılınan hukukun uygulanması hâkimin kamu düzenine açıkça aykırı olması halinde reddedilebilir.

2. Bu Sözleşme, hâkimin hukukunda, kanunlar ihtilafı kuralları dışında, milletlerarası meseleler hakkında getirilen hükümlerin uygulanmasını engellemez.

3. Bu madde, bu Sözleşme gereğince uygulanacak hukuk olmaması şartıyla hâkimin hukukunda yer alan tekâmül bakımından veya yarışan menfaatler arasındaki önceliğe dair şartlar koyan hükümlerinin uygulanmasına cevaz vermez.

Madde 12. Çok Birimli Devletler Açısından Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi

1. Hesap sahibi ile ilgili aracı, çok birimli devletin belli bir bölgesel biriminin hukukunun uygulanmasını kararlaştırmışlarsa-

a. madde 4 (1)’in ilk cümlesindeki “*devlet*” terimine atıftan o bölgesel birim anlaşılmalıdır;

b. madde 4 (1)’in ikinci cümlesindeki “*bu devlet*” terimine atıftan çok birimli devletin kendisi anlaşılmalıdır.

2. Bu Sözleşme'nin uygulamasında-

a. çok birimli devletin bölgesel biriminde yürürlükte olan hukuk, hem o birimin hukukunu hem de çok birimli devletin kendi hukukunu ifade eder.

b. çok birimli devletin bölgesel biriminde yürürlükte olan hukuk; aleni başvuru, kayıt veya tescil yoluyla tekâmülü düzenleyen, o devletin başka bir bölgesel biriminin hukukunun uygulanmasını öngörüyorsa, diğer bölgesel birimin hukuku uygulanır.

3. Çok birimli devlet imza, onay, kabul, uygun bulma veya katılma anında, madde 5'e göre yetkili olan hukukun çok birimli devletin veya onun bölgesel birimlerinden birinin hukuku olması halinde, çok birimli devletin veya çok birimli devletin belirli bölgesel biriminin madde hukuk kurallarının uygulanmasını bu (çok birimli devletin yürürlükte bulunan iç kanunlar ihtilâfı kurallarının belirleyeceğine dair bir beyanda bulunabilir. Böyle bir beyanda bulunan çok birimli devlet, bu iç kanunlar ihtilâfı kurallarının içeriği hakkındaki bilgileri Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı Dâimi Bürosu'na iletmelidir.

4. Çok birimli devlet, madde 4'e göre uygulanacak hukuk kendi bölgesel birimlerinden birinin hukuku ise, o bölgesel birimin hukukunun ancak ilgili aracının o bölgesel birim içinde madde 4(1)'in ikinci cümlesinde belirtilen şartı karşılayan bir ofisinin bulunması koşulu ile uygulanabileceğine dair bir beyanı her zaman yapabilir. Böyle bir beyanın, beyanın yürürlüğe girmesinden önce yapılan tasarruflara etkisi yoktur.

Madde 13. Yeknesak Yorum

Bu Sözleşme'nin yorumunda, Sözleşme'nin uluslararası karakteri ve uygulanmasında yeknesaklığı sağlama gereği dikkate alınmalıdır.

Madde 14. Sözleşme'nin İşleyiş Sürecinin Gözden Geçirilmesi

Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı Genel Sekreteri, bu Sözleşme'nin işleyiş sürecini gözden geçirmek ve bu Sözleşme'de herhangi bir değişiklik yapılmasının arzulanabilir olup olmadığını değerlendirmek üzere düzenli aralıklarla bir "Özel Komisyon" toplayacaktır.

BÖLÜM 4.

GEÇİŞ HÜKÜMLERİ

Madde 15. Sözleşme-Öncesi ile Sözleşme-Sonrası Menfaatler Arasındaki Öncelik

Akit bir devlette, bir kişinin bu Sözleşme'nin o devlet için yürürlüğe girmesinden sonra iktisap ettiği aracı elinde bulundurulan menkul kıymete dair menfaatlerinin sona erip ermeyeceğini veya başka bir kişinin bu Sözleşme'nin o devlet için yürürlüğe girmesinden önce iktisap ettiği menfaatleri üzerinde bir önceliği olup olmadığını, bu Sözleşme'ye göre uygulanacak hukuk belirler.

Madde 16. Sözleşme-Öncesi Hesap Sözleşmeleri ve Menkul Kıymet Hesapları

1. Bu Sözleşme'de hesap sözleşmesine yapılan atıflar, madde 19 (1) uyarınca yürürlüğe girmesinden önce yapılan hesap sözleşmelerini de kapsar. Bu Sözleşme'de menkul kıymet hesaplarına yapılan atıflar, Sözleşme'nin madde 19 (1) uyarınca yürürlüğe girmesinden önce açılan menkul kıymet hesaplarını da kapsar.

2. Bir hesap sözleşmesi bu Sözleşme'ye sarıh bir atıf barındırmıyorsa, akit bir devletin mahkemeleri, madde 4 (1)'in bu Sözleşme'nin madde 19 gereğince o devlet için yürürlüğe girmesinden önce taraf olunan hesap sözleşmeleri hakkında paragraf (3) ve (4) uygulamalıdır. akit devlet, imza, onay, kabul etme, uygun bulma veya katılma anında, bu Sözleşme'nin madde 19 (1) gereğince o devlet için yürürlüğe girmesinden sonra, fakat bu Sözleşme'nin madde 19 (2) gereğince o devlet için yürürlüğe girmesinden önce taraf olunan hesap sözleşmeleri hakkında mahkemelerinin bu paragrafları uygulamayacağına dair bir beyanda bulunabilir. Akit devlet, çok birimli devlet ise, böyle bir beyanı bölgesel birimlerinden herhangi biri hakkında yapabilir.

3. Hesap sözleşmesine etkisi olan sözleşme şartları, bu Sözleşme'yi düzenleyen belirli bir devletin ya da çok birimli devletin belirli bir biriminde yürürlükte olan hukuk kuralları uyarınca madde 2 (1)'de belirtilen tüm hususlara uygulanır; sözleşmenin yürürlüğe girdiği sırada, madde 4 (1)'in ikinci cümlesinde belirtilen özelliklere sahip ofisin ilgi-

li aracı tarafından temin edilmesinde madde 2 (1)'de belirtilen hukukun etkisi olmalıdır. Akit devlet, imza, onay, kabul etme, uygun bulma veya katılma anında, farklı bir devlette menkul kıymet hesaplarının tutulması konusunda açıkça anlaşılan taraflar, paragrafa göre tanımlanan hesap sözleşmesi hakkında, bu paragrafı uygulamayacakları yönünde beyanda bulunabilir. Akit devlet, çok birimli devlet ise, böyle bir beyanı bölgesel birimlerinden herhangi biri hakkında yapabilir.

4. Paragraf (3)'ün uygulandığı sözleşmeler haricindeki bir hesap sözleşmesinin tarafları, menkul kıymet hesabının belli bir devlette veya çok birimli devletin bölgesel biriminde tutulması hususunda anlaşmışlar ise, o devlet veya bölgesel birimde yürürlükte olan hukuk, madde 2 (1)'de belirtilen tüm hususlara uygulanacak hukuktur, meğer ki sözleşmeye taraf olduğu anda ilgili aracının o devlette madde 4 (1)'in ikinci cümlesindeki şartı sağlayan bir ofisi bulunsun. Böyle bir anlaşma, bütün olarak veya çevreleyen koşullar değerlendirildiğinde, sarıh veya zımni olarak yapılmış olabilir.

BÖLÜM 5.

NIHAİ HÜKÜMLER

Madde 17. İmza, Onay, Kabul Etme, Uygun Bulma veya Katılma

1. Bu Sözleşme tüm devletlerin imzasına açıktır.
2. Bu Sözleşme, taraf devletlerin onayına, kabulüne veya uygun bulmasına tâbidir.
3. Bu Sözleşme'yi imzalamamış her devlet, herhangi bir tarihte Sözleşme'ye katılabilir.
4. Onay, kabul etme, uygun bulma veya katılma belgeleri, bu Sözleşme'nin depozitörü olan Hollanda Krallığı Dışişleri Bakanlığı'na tevdi edilir.

Madde 18. Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Toplulukları

1. Bu Sözleşmeye konu olan belli meseleler hakkında yetki sahibi ve bağımsız devletler tarafından kurulan *"Bölgesel Ekonomik Bütün-*

leşme Toplulukları" bu sözleşmeyi imzalayabilir, kabul edebilir, onaylayabilir veya katılabilir. Bu halde, "*Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Toplulukları*", sözleşmede düzenlenen konular hakkında yetki sahibi olduğu ölçüde akit bir devlet gibi hak ve yükümlülüklerle sahip olacaktır. Bu sözleşmeye göre akit devletlerin sayısı bu sözleşmeye uygun olduğu sürece, "*Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Toplulukları*", Akit devlet olan kendi üyeleri için akit devlet olarak kabul edilmeyecektir.

2. "*Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Topluluğu*", imza, onay, kabul, katılma anında üye devletleri tarafından bu topluluğa devredilen yetki konusunda bu Sözleşme'ye tabi meseleleri yazılı olarak depozitöre bildirecektir. "*Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Topluluğu*", bu paragraf uyarınca belirlenmiş yetkisinde, herhangi bir değişikliği veya yeni yetki devrini yazılı olarak derhal bildirilmelidir.

3. Bu Sözleşme kapsamında akit devlet veya akit devletlere yapılan atıf müessesenin mahiyetine uygun düştüğü ölçüde "*Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Toplulukları*" için aynen uygulanır.

Madde 19. Yürürlüğe Girme

1. Sözleşme, 17. maddede öngörülen üçüncü onay, kabul, uygun bulma, katılma belgesinin tevdiinden itibaren 3. ayı takip eden ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme-

a. Sonradan onaylayan, kabul eden, uygun bulan, katılan her bir devlet veya 18. maddede öngörülen "*Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Topluluğu*" yönünden onay, kabul, uygun bulma ve katılma belgesinin tevdiinden itibaren 3. ayı takip eden ayın ilk gününde,

b. Sözleşme'nin 20 (1). maddesi uyarınca teşmil edildiği bir bölgesel birime ilişkin olarak bu maddede öngörülen bildirimin yapılmasını izleyen 3 aylık sürenin bitiminden sonraki ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 20. Çok Birimli Devletler

1. Çok birimli devlet, imza, onay, kabul, uygun bulma veya katılma anında bu Sözleşme'nin bölgesel birimlerinin hepsinde veya bunlardan sadece birinde veya bir kaçında uygulanacağını beyan edebilir.

2. Böyle bir beyanda Sözleşme'nin uygulanacağı bölgesel birimler açıkça belirtilmelidir.

3. Eğer devlet, paragraf 1 uyarınca böyle bir beyanda bulunmazsa, Sözleşme bu devletin bütün bölgesel birimlerine uygulanacaktır.

Madde 21. Çekinceler

Bu Sözleşmeye herhangi bir çekince konulmayacaktır.

Madde 22. Beyanlar

Madde 1 (5), 12 (3), (4), 16 (2), (3) ve 20'nin amaçları doğrultusunda;

a. Her türlü beyanlar, depozitöre yazılı olarak bildirilmelidir.

b. Akit devlet herhangi bir tarihte yapacağı yeni bir bildirimle beyanını değiştirebilir.

c. Akit devlet herhangi bir tarihte beyanını geri çekebilir.

d. İmza, onay, kabul, uygun bulma veya katılma anında yapılan herhangi bir beyan, ilgili devlette bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle beraber etkisini gösterecektir. Sonraki bir tarihte yapılan bir beyan ve yeni bir beyan madde 24 uyarınca depozitöre yapılan beyanı izleyen 3. ayın bitimini takip eden ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

e. beyanın geri çekilmesi madde 24 uyarınca depozitöre yapılan beyanı izleyen 6. ayın bitimini takip eden ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 23. Çekilme

1. Akit devlet depozitöre yapacağı yazılı bir bildirimle sözleşmeden çekilebilir.

2. Çekilme, bu Sözleşme'nin uygulandığı çok birimli devletin belli bir bölgesel birimiyle sınırlandırılabilir. Çekilme depozitör tarafından bildirimin alındığı tarihi izleyen 12 aylık sürenin sona erdiği tarihi takip eden ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girecektir. Bildirimde çekilmenin daha uzun bir süre sonuç doğurmasının ayrıca belirtildiği hallerde çekilme depozitör tarafından alınmasından itibaren söz konu-

su sürenin bitiminde yürürlüğe girecektir.

Madde 24. Depozitör Tarafından Yapılan Bildirimler

Depozitör, Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı'na üye olan devletlerle, madde 17 ve 18 uyarınca Sözleşme'yi imzalayan, onaylayan, kabul eden, uygun bulan, katılan diğer devletler ve "*Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Toplulukları*"na;

a. madde 17 ve 18'de öngörülen imza, onay, kabul, uygun bulma ve katılımları

b. madde 19'da öngörülen bu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihi

c. madde 22'de öngörülen beyan ve geri çekme beyanlarını

d. madde 18 (2)'de öngörülen bildirimleri

e. madde 23'te öngörülen çekilme beyanlarını

tebliğ edecektir.

Bunu teyiden, usulüne uygun olarak yetkili kılınan aşağıdaki imza sahipleri iş bu Sözleşme'yi imzalamışlardır.

Fransızca ve İngilizce dillerinde her iki metinde eş değerde geçerli olmak ve Hollanda Krallığı Hükümeti arşivlerine tevdi edilmek suretiyle ve aslına uygun onaylı bir örneği diplomatik kanaldan; 19. dönem toplantısı sırasında Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı'na üye bulunan devletlere ve bu toplantıya katılmış diğer devletlere verilmek üzere tek bir nüsha halinde 5 Temmuz 2006 günü Lahey'de düzenlenmiştir.